

HVAD ER SPROGPSYKOLOGI?

SPROGPSYKOLOGI PÅ DET NYE KUA

ISSN 1603-7979

SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT
5. ÅRGANG, 2. NUMMER JUNI 2005

INDHOLD

VELKOMMEN.....3

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

Sprogpsykologi på Nye KUA4

BATTLING

En indledning.....7

Battling.....8

DEBAT

Christina Pontoppidan13

Jesper Hermann17

DET SKER

Nyt fra FAFOS 18

Nyt fra studievejledningen 18

KALENDER..... 19

Spindet udgives af Foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi fire gange årligt. Spindet udkommer både i papirformat og kan downloades på sprogpsykologis hjemmeside: www.cphling.dk/sprogpsykologi. Desuden kan det læses på Lingvistisk bibliotek, Københavns Universitet og på Det Kongelige Bibliotek.

Medlemskab af Foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi er gratis, og som medlem får man tilsendt Spindet pr. email. Indmeldelse kan ske ved henvendelse til formanden.

Redaktionen forbeholder sig ret til at foretage korrekturlæsning af indlæg. Det anvendte kommateringsystem vil blive respekteret. I øvrigt er forfatterne af indlæggene selv ansvarlige for indholdet. Næste udgave af Spindet udkommer i oktober.

Redaktionsudvalget:

Karina Andersen: annekarina@hotmail.com
Henriette Bilberg: h_bille@get2net.dk
Georges Digbeu: georges@digbeu.dk
Majbrit Lindberg: majli@tiscali.dk
Anne Uhrskov: annuhr@yahoo.dk

Fagligt Forum for Sprogpsykologi :

Formand:

Sune E. Schulze: sunee@tiscali.dk

Næstformand:

Bettina Nielsen: betnie@tele2ads1.dk

Kasserer:

Astrid Geertz: ageertz@get2net.dk

Bestyrelsesmedlemmer:

Stine Hartmann: stinehartmann69@hotmail.com

Anne Sandager: anne.sandager@get2net.dk

VELKOMMEN

Velkommen til Spindet!

Velkommen til dette sommer-nummer af Spindet. Det er et nummer, som har været tæt på *ikke* at udkomme. Tidspresset for redaktionens medlemmer har været stort her i eksamenstiden - ligesom det er for alle andre studerende. Men vi er meget glade for alligevel at kunne præsentere denne udgave for jer, selv om det denne gang er en anelse kortere end vanligt.

Spindet indeholder en artikel om en ganske særlig kommunikationssituation, nemlig *battling*. Den er skrevet af en sprogpsykologistuderende, som også fortæller os om sine erfaringer med at omskabe sin universitetsopgave til en internetartikel. Artiklen er udgivet på nettet (http://gaffa.dk/artikler/view.php/news_id=13646), hvor man kan læse den i den kontekst, den er skrevet til.

Spindet indeholder desuden en orientering om sprogpsykologis nært forestående flytning til Det Nye KUA, hvor vi alle mødes igen næste semester.

Derudover fortsætter vi debatten om sprogpsykologiens indhold. Christina Pontoppidan har med artiklen "På gyngende grund" taget bolden op efter Stig Andersens artikel "Hvad i alverden taler vi om" i sidste nummer, og Jesper Hermann giver også sit svar. Debatten er ikke ny. Den foregår mellem de studerende, i undervisningen, her i Spindet, og den kan ind imellem føles ørkesløs, især når man har deltaget i den gennem længere tid. Men den peger jo på noget vigtigt: at vi, der læser faget, har brug for en mere positiv definition af vores fag. En definition som *ikke*

tager udgangspunkt i, hvad faget afgrænser sig fra, og som *ikke* forsøger at "slippe udenom" at definere sig selv ved at mene, at ordet sprogpsykologis betydning er flydende og kontekstafhængigt.

Vi håber, at I får glæde af artiklerne. Inden vi overlader jer helt til læsningen, vil vi gerne takke jer, som har skrevet og bidraget til dette nummer. Afslutningsvis vil vi også komme med en opfordring: to af bladets redaktører har valgt at sige farvel til redaktionen, som derfor har brug for nye kræfter. Har du lyst til at indgå i redaktionsudvalget, eller har du bare lyst til at høre nærmere, så kontakt en af os - vores e-mailadresser står på foregående side.

God sommer og god fornøjelse med Spindet!

Redaktionen

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

Sprogpsykologi på Det nye KUA

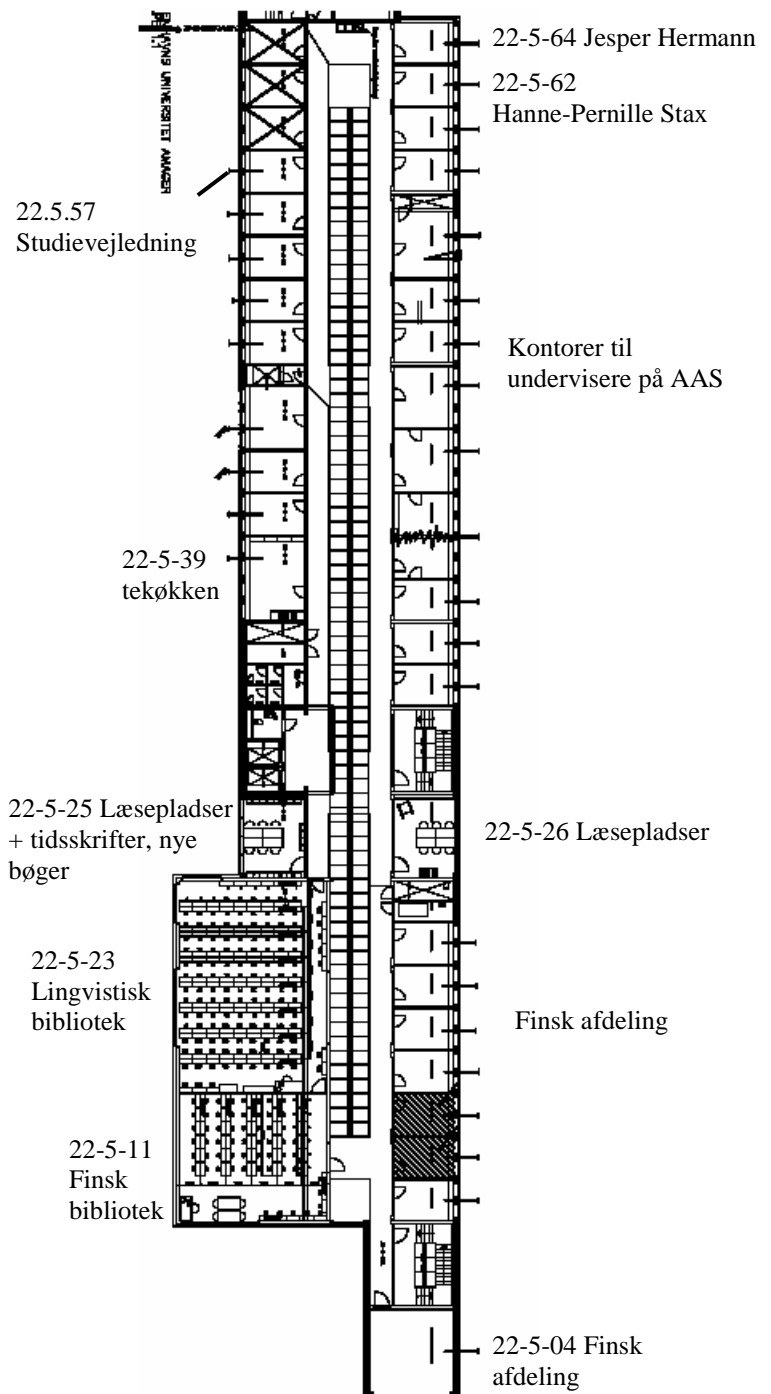
Den 3. juli flytter hele AAS over på Det nye KUA. Institutet IAAS blev nedlagt sidste år, men som center AAS (Almen og Anvendt Sprogvidenskab) eksisterer vi endnu.

Efter at vi studerende fra AAS på et studentermøde havde diskuteret de verserende flytterygter, aftalte vi, at en studenterrepræsentant fra hvert fag på AAS skulle mødes med vores nye institutleder Niels Finn Christiansen. Selvom det er temmelig uklart, hvem der egentlig tager beslutningerne for lokalefordelingen på Det nye KUA (Niels Finn Christiansen og kontorfuldmægtig Kirsten Mathiesen ynder at henvise til hinanden), foretrak vi at tale med en egentlig beslutningstager: institutlederen.

Dette foregik d. 19. april, hvor Niels Finn gav os en rundvisning på 5. sal i bygning 22 i Det nye KUA. Som de fleste sikkert ved, er det her, hele AAS får til huse (se det nye reviderede kort, som dog stadig kan ændres).

Ovenpå Nordisk bibliotek, men uden gennemgang hertil, placeres vores bibliotek, Lingvistisk bibliotek. Der er kun et rum på 5. sal, der kan holde til tunge bogreoler midt på gulvet, men dette lokale tilhører stadig Finsk afdeling.

Lingvistisk bibliotek skal bevares som et udlånsbibliotek, men det vil givetvis

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

svinde ind. Niels Finn forklarede os, at der var planer om at fjerne de bøger fra Lingvistisk bibliotek, som Nordisk bibliotek også har stående på hylderne. Det er jo ærgerligt for os på AAS, da det betyder, at vi i fremtiden i højere grad må benytte Nordisk bibliotek, der ikke er et udlånsbibliotek. Bibliotekar på Lingvistisk bibliotek Lisbet Bruzelius Larsen har dog intet hørt om disse planer. Det er i øvrigt stadig uklart, hvilke arbejdsområder Lisbet Bruzelius Larsen får på Det nye KUA.

Herudover får vi et mindre rum (22.5.25) med et par læsepladser, de nyeste bøger, der endnu ikke kan udlånes og tidsskrifter. I lokalet overfor (22.5.26) vil der ydermere være plads til 5-6 læsepladser. Specialepladser er der ingen af på hele Det nye KUA.

Vi har desværre fejlagtigt annonceret, at vi havde kæmpet os til en mindre sejr, idet vi troede, vi havde fået Finsk afdelings lækre endelokale (22.5.04) til disposition. Rummet var egentligt planlagt til at udgøre fonetisk laboratorium, men da det viste sig teknisk umuligt, tilfaldt det atter Finsk afdeling. Det er et relativt stort og meget dejligt lyst lokale med store panoramavinduer. Det fungerer nu både som et mødelokale og som et ekstra undervisningslokale for de få aktive studerende, der læser finsk.

Denne beslutning er skuffende, da vi studerende fra AAS slet ikke får noget rum til hygge og samvær (som fx Glotten nu), udover Nordisk kaffebar i stueetagen, som vi regner med også at kunne benytte. De nordiske studerende er umiddelbart positive over for at dele deres bar med os, men har endnu ikke sagt endeligt ja.

Da der ikke er fundet en brugbar løsning på fonetisk laboratoriums pladsproblemer og dets særlige krav mht. lydisolering, bliver det i et endnu ubestemt tidsrum liggende på laboratoriegangen på Det gamle KUA. Preben Dømler, der har kontor ved laboratoriet, bliver boende dernede, og han får selskab af viceinstituteder Nina Grønnum og ph.d.-studerende John Tøndering, der flytter ned til ham. Alle andre fra AAS flytter over på Det nye KUA.

Studievejledningen fra AAS-fagene bliver integreret med Nordisk i lokale 22.2.56. Vejledningen får derudover et mindre lokale på 5. sal (22.5.57), hvor der vil blive vejledt over mail og telefon.

Der vil fra år 2006 ikke være en studievejleder for hvert fag, idet Fakultetet kun vil ansætte studievejledere for 10 timer om ugen. Vi vejledere fra små fag som sprogpsykologi, lingvistik og audiologopædi er kun ansat et par timer om ugen, og vores stillinger vil derfor forsvinde. Stillingerne bliver erstattet af nye institutstudievejledere, der alle skal kunne vejlede i alle de fag, der udbydes på instituttet.

Vi kan endnu ikke få faste undervisningslokaler, hvilket betyder at vi må skifte rundt mellem lokaler i stuen og på 1. sal i bygning 22. Vi kan ydermere risikere at skulle rykke rundt flere gange om dagen og få undervisning på skæve tidspunkter (fx to timer fra 8-10 og to timer fra 16-18).

Når instituttet selv overtager lokaleadministrationen om nogle år, vil der i højere grad arbejdes på, at fag og hold får egne stamlokaler.

SPROGPSYKOLOGI I FREMTIDEN

Vi studerende, der mødte op til mødet, var enige om, at vi glæder os til at flytte over til de nye bygninger, selvom vi er ærgerlige over, at pladsen bliver så trang. Da hele Humanioras økonomi for tiden står på besparelser, troede ingen af os på, at det ville nytte at kæmpe videre for at få specialepladser eller sociale rum til os studerende.

Vi har derfor indstillet vores protestmøder og glæder os nu blot til at finde ud af, hvordan fremtiden kommer til at se ud for sprogpsykologi og de andre fag på AAS.

/AU

BATTLING

En indledning

Af Sisse Homann
Stud. mag. i sprogpsykologi

Et af de obligatoriske fag her på sprogpsykologi er faget ”Sprogpsykologisk formidlingsteori og -praksis”, der sætter fokus på formidling i relation til vores arbejde på og efter universitetet. Vi har beskæftiget os med akademisk og journalistisk formidling og har som et ”løbende” eksamensprojekt hver især produceret et produkt inden for en af disse genrer. Her til hører overvejelser omkring tilrettelæggelse og udformning af den valgte formidlingsform i forhold til forskellige sprogpsykologiske problemstillinger og teorier om for eksempel læringsprocesser, sproglig påvirkning, samt forhold mellem hukommelse og sprog.

Mit projekt blev at skrive min bacheloropgave om til en artikel, der skulle præsenteres på internettet. Dette valg tog jeg, fordi jeg mente, at det ville være den største udfordring for mig. Både fordi sproget skulle være anderledes og fordi mediet kræver en specifik opbygning. Specielt har jeg måtte bevæge mig væk fra det akademiske sprog og i stedet forsøge at skrive talesprog. Og efter snart fem år på universitetet, er det faktisk en prøvelse! For at tilfredsstille mediet, har jeg for det første fulgt nogle journalistiske retningslinier (fx omkring opbygning og den lettere grove ”trompet”, lig overskrift). For det andet har jeg lavet mange små afsnit, fordi internetlæsere hurtigt går videre til noget nyt, hvis teksten er for kompakt. For det tredje har jeg, fordi min tekst er lang af en internettekst at være, valgt at underoverskrifterne skal

fungere som ”hypertekst-struktur”, således at man kan klikke sig frem og tilbage alt efter hvad man ønsker at læse - dette af den simple årsag af internetlæsere ikke kan lide at ”scrolle”. Jeg har tænkt meget over sproglige virkemidler og også søgt at inkorporere overvejelser omkring hvordan jeg bedst muligt kunne konstruere min tekst, så læseren husker den og ikke smider den i hukommelsens ”skraldespand”.

I øjeblikket har jeg kontakt til flere relevante hjemmesider, der er interesserede i min artikel og kommer med rigtig positiv og konstruktiv respons. Noget er allerede taget i betragtning, andet har jeg endnu ikke nået. Dette indlæg er ment som et indblik for jer, der endnu ikke har haft faget og som en ide til, hvad man som sprogpsykolog kan tilføre formidling. Det er et utrolig lærerigt fag, hvor vi har fået mulighed for at få både teoretisk og praktisk erfaring med at tage stilling til spørgsmål i relation til vores egen og andres formidling. Forløbet har kastet utrolig mange spændende produkter af sig. Produkter som i øvrigt ikke er helt dumme at have, hvis man for eksempel gerne vil i praktik og skal fremvise noget selvproduceret formidling.

BATTLING

Din mor er en luder, det er derfor du tuder

Af Sisse Homann
Stud. mag. i sprogpsykologi

Battling fortæller en personlig, social og kulturel historie

Overskriften er et citat fra en dansk battlekonkurrence. I første omgang vil man måske undre sig over det interessante i at stille sig op og konkurrere om, hvem der er bedst til mundtligt at overfuse en modpart og hans eller hendes familie. Den sproglige opførsel i det såkaldte battling er hård og beskidt, men fænomenet dækker faktisk over mere end blot fornærmelser. Helt åbenlyst er det for det første en test på sproglige evner og en vej mod prestige. Mindre åbenlyst kan det være en form for følelsesmæssigt våben mod de ting, man kæmper i mod i hverdagen. Alt i alt kan battling ofte fortælle en personlig, social og kulturel historie om de medvirkende.

Hvor stammer battling fra?

Battling går historisk set tilbage til slaveri i afrikanske samfund. Her brugte befolkningen betegnelsen "the dozens" om feltslavers dusinvis af spydige bemærkninger rettet mod husslaver, som man mente havde flere fordele. Siden hen har primært afrikansk-amerikanske samfund bevaret den verbale tradition og i dag er termen videreudviklet til blandt andet "playing the dozens", hvor "playing" viser, at det er en leg eller en konkurrence, man har med at gøre. At legen/konkurrencen er lydlig, kan man se ved betegnelsen "sounding".

Kært barn har mange navne

Hvordan man omtaler fænomenet, afhænger tit af, hvor man kommer fra. I New York kalder man det for "sounding" og "dozens", i Philadelphia for "woofing", i Washington for "joining" og i Chicago for "signifying". Flere af betegnelserne kan man også forbinde med en bestemt form for fornærmelse: "signifying" henviser til personlige fornærmelser, "sounding" til fornærmelser af modpartens egenskaber og svage punkter og "the dozens" til fornærmelser af familiemedlemmer. Nyere termer er "to spit" og "to snap", som henholdsvis betyder at "spytte gloser efter" og "bide af" hinanden.

Der battles også i Danmark

Litteraturen om battling beskriver det stadig mest som et fænomen, der foregår i afrikansk-amerikanske samfund. Men også i Danmark bliver battling mere og mere udbredt, her foregår det bare meget mere tilrettelagt i klubber og med professionelle rappere. For eksempel arrangerer "MC's Fight Night" hvert år konkurrencer i battling, som kulminerer med en stor sommerfinale. Check www.fightnight.dk, eller søg på nettet på navne som UFO, Mikl, Strøm og Jizzel som er nogle af de danske rappere der battles.

Hvad er battling?

Oversat fra engelsk betyder battling at "udkæmpe et slag", eller at "tage kampen op" og det er netop det, deltagerne gør, når de deltager i battling. Det er en konkurrence, hvor man på humoristisk vis bruger rap til skiftevis at provokere og fornærme hinanden

BATTLING

og jo skørere man kan gøre det, jo bedre. Battling kan i princippet starte hvor som helst, men fordi det er en offentlig begivenhed, foregår det gerne på gaden, eller i klubber. Konfrontationen foregår ansigt til ansigt og oftest mellem to personer ad gangen. Den ene starter med at rappe fornærmelser mod den anden og bagefter skal man så forsøge at forsvare sig. Vinderen er den, der af publikum bliver bedømt til at have lavet den absolut bedste sproglige præstation.

En dyst på formuleringsevne, timing og hukommelse

Rap og derfor også battling er kendetegnet ved, at rimene handler om bestemte personer, gader, områder, postadresser osv. Derfor er det bedst, hvis deltagerne deler kulturel baggrund, eller har en eller anden form for fælles lokal viden. For en deltager i battling er det for det første vigtigt, at man kan rime og at man har en rigtig god formuleringsevne. For det andet skal man være hurtig, fordi der ikke er tid til lange overvejelser over, hvad man skal sige tilbage. For det tredje skal man have en fantastisk hukommelse, fordi det man svarer tit er gentagelser af dele af det, modparten netop har sagt.

Det er kreativiteten der tæller

Det deltagerne siger, er ikke altid præcist det, de mener og de bruger meget gadesprog, slang og kodesprog. Eksempelvis hentyder "I am sick" til at man er syg af kærlighed, eller er seksuelt tiltrukket af en person, mens "onion" og "eyebrow" betyder penishoved og pubeshår. Det er altså nuancerne der tæller og ikke selve udtalelsens betydning, men snarere bibetydningen der scorer point.

Specielt mødre står for skud

At nedgøre modpartens mor er meget brugt i battling. De simpleste mødrefornærmelser ifølge en amerikansk forsker dem, hvor man identificerer eller sammenligner modpartens mor med noget grimt, gammelt eller bizart. Han giver eksempler som "*Your mother is (like) a bookworm*". Man kan også tillægge moderen at have en eller anden helt usandsynlig egenskab, fx "*Your mother is so black that when she sweats she can make chocolate*". Det er også muligt at bruge "*That's why your mother is so fat*", men længere går man heller ikke, fordi man ellers kommer for tæt på, hentydningen bliver trods alt for mulig.

Nogle emner er tabu

Næsten alle emner kan bruges i battling, men det er trods alt tabu at nævne døde familiemedlemmer, kastration og menstruation. Derimod er tilhørs- og boligforhold, hudfarve, civilstand og ikke mindst seksuelle relationer som incest, utroskab og homoseksualitet rigtig populære emner.

"It's not personal, it's business"

Man kan skelne mellem en "beskidt" og en "ren" form for battling. Den rene form er rettet direkte mod modparten, mens den beskidte berører familiemedlemmer. Man starter gerne med den rene udgave og jo mere man får brug for at forsvare sig, jo mere bruger man den beskidte. Åbenlyse egenskaber og fakta kommenterer man dog ikke, fordi man så vil bevæge sig over i deciderede seriøse fornærmelser udenfor legens rammer. En battler siger: "*You can insult my family, but don't exceed the rules*

BATTLING

because we are dealing with something seriously close to real life". Det at man gør rimene vittige og helt usandsynlige viser, at den der bliver fornærmet, trods alt ikke skal tage sig det alt for nært.

Hvem deltager i battling?

Alle aldersgrupper deltager i battling, men der kan være forskel på indholdet alt efter hvor gammel man er. Børnenes battling ser man som harmløse børnerim, fordi deres fornærmelser ofte "kun" handler om at være eksempelvis asocial. De har ikke de beskidte, familiære og erotiske hentydninger med, som voksne har. Deltagelse i battling aftager dog gerne jo ældre, man bliver. Begge køn deltager i battling, men det er endnu primært mænd, der dominerer de verbale kampe.

Publikum bedømmer deltagerne

En vigtig pointe ved det at battle er, at de der ikke rapper, fungerer som publikum. De skal via latter og tilråb opmuntre, evaluere og bedømme kombattanterne. Så snart en fornærmelse er sagt, betragter man konkurrencen som værende i gang og den slutter ikke før, en af de to deltagere har lavet en så vittig, skarp, indirekte og fantasifuld udtalelse, at publikum overgiver sig. Er der imidlertid ikke et publikum som dømmende part, ser man det som overgivelse ikke at kunne svare igen.

Hvorfor battler man?

I første omgang er battling en leg og en konkurrence, hvor man bliver testet på mundtlige evner. Udover disse mere harmløse grunde er der specielt i afrikansk-amerikanske samfund kulturelle, sociale og personlige årsager til, at man battler. For samtidig med at

man dyrker en interesse, bliver man vurderet af tilskuerne og kan opnå respekt og prestige. For nogle kan det være en vej til at blive kendt og komme videre i livet, mens det for andre yderligere kan være en måde at afreagere på.

Det talte ord er magtfuldt

I afrikansk-amerikanske samfund er det skrevne ords magt begrænset, når man skal lære om livet og om overlevelse i verden. Det talte ord anser man for at være langt bedre. Er man sprogligt dygtig, opnår man derfor er vist image, en identitet og høj status i ens omgivelser: "*Because Africans in America play with and on the word, good talkers become heroes and she-roes*" siger en amerikansk forsker om battling.

Af med indeklemte følelser

Som tidligere nævnt battler man ikke privat. Når man er hjemme, er man omkring familien og her er det i sorte samfund specielt moderen der regerer. Her taler og opfører man sig derefter, mens man på gaden er væk fra moderens strenge blik. Brugen af mødre-fornærmelser i battling giver derfor måske mulighed for at komme af med nogle indeklemte følelser og for at reparere et eventuelt krakeleret mandligt ego. En vis respekt for moderen ser trods alt stadig ud til at være i baghovedet i og med at det er modpartens overhoved, man fornærmer og bestemt ikke ens eget.

En afløser for slåskamp

Battling kan måske yderligere ses som værende en slags "ventil" for indestængt vrede hos undertrykte grupper. Sociale og kulturelle uretfærdigheder kan af og til sætte

BATTLING

en indvendig vrede i gang, som i battling kommer til udtryk mundtligt og senere måske endda fysisk. I starten har man kontrol over situationen, men flere og værre fornærmelser medfører måske mindre selvbeherskelse. Hvor tit det virkelig sker, at der udbryder fysiske kampe i forbindelse med battling, er der imidlertid stor uenighed om. En amerikansk battler siger ”*I laugh and kid, but I don’t play*” og hermed mener han, at han gerne battler, men ikke bruger den beskidte form, fordi han forbinder den med mangel på selvbeherskelse og slåskamp. En anden siger derimod ”*No sound gets you angry – angry enough to fight. That’s not in the rules.*” Det er ikke i reglerne. Selvom det er anerkendt, at battlere rapper om, hvor seje de er, så er det i det mindste ikke forventet af publikum, at deltagerne rent faktisk fører deres pral fysisk ud i livet – i hvert tilfælde ikke de gode af dem: ”*Skillful rappers can often avoid having to prove themselves through deeds if their rap is strong enough*” forklarer en forsker.

Indtryk af en samlet gruppe

Selvom battling foregår imellem bestemte grupper, så kan konkurrencerne også være et oprør mod udenforstående: battling er en speciel måde at udtrykke sig sprogligt på, noget som kun deltagerne evner. Vel taler de grimt til og om hinanden og vel kan det give indtryk af splittelse, men når man deler sproglige og sociale normer, kan en udenforstående måske opfatte dem som en samlet gruppe og at give netop det indtryk, kan være en vigtig årsag til, at man battler.

Vil du vide mere om battling?

Denne artikel har jeg skrevet som et led i et formidlingsprojekt på sprogpsykologi på

Københavns Universitet. Min hensigt har været at give dig et bredere indblik i battling som begivenhed. At fortælle, at battling er meget mere, end man måske tror ved første øjekast. Hvis du vil vide endnu mere, kan du se referencerne forneden og du er også velkommen til at kontakte mig på hobir@email.dk for flere input.

Referencer:

Hvis du er interesseret i at læse forskellige former for fornærmelser:

Perceland, James & Dweck, Stephan & Ivey, Monteria (1995) *Double snaps*, New York: Quill, William Morrow. (Her er alt fra såkaldte ”fat snaps” og ”house snaps” til smelly snaps” og ”nasty snaps”, i alt 17 forskellige former for fornærmelser. Det er meget underholdende og let læsning).

www.online-magazine.com/snaps.htm
(diverse fornærmelser)

www.pimpdaddy.com/yomama/yomama-fat.shtml (mødrefornærmelser)

Hvis du vil vide noget om battling i henholdsvis USA og Tyrkiet:

Labov, W. (1972) *Language in the inner city*, USA: University of Pennsylvania Press og Dundes, Allan, Leach Jerry W. & Özkök, Bora. (1986) The strategy of turkish boys’ verbal dueling rhymes. I Gumperz, John J. & Hymes, Dell (eds.) *Directions in sociolinguistics: the ethnography of communication*, Oxford: Basil Blackwell, pp.

BATTLING

130-160.

Hvis du vil se en film om battling

“8 Mile”: film fra 2003 med Eminem i hovedrollen som battler. Præsenteret af Universal Pictures & Imagine Entertainment, produceret af Brian Grazer & Curtis Hanson. Check fx www.8-mile.com

For generel information om battling:

Abrahams, Roger D. (1962) Playing the dozens. *The journal of American folklore*, vol. 75, nr. 297, s. 209-220.

Abrahams, Roger D. (1976) *Talking Black*, Massachusetts: Newbury House Publishers.

Dollard, J. (1939) The dozens: the dialect of insult. *American Image*, nr. 1, s. 3-24.

Kochman, Thomas (1969) Rapping in the black ghetto. *Trans-action*, februar, s.26-34.

Kochman, Thomas (1983) The boundary between play and nonplay in black verbal dueling. *Language and Society*, nr. 12, s. 329-337.

DEBAT

På gyngende grund

Af Christina Pontoppidan
Stud. mag. i retorik
christina_pontoppidan@hotmail.com

I *Spindet* 4. årg., nr. 3, september 2004 udtaler Linda Svenstrup, at der ikke "findes nogen endegyldig definition på sprogpsykologi. 'Dette er en del af fagets eksistensberettigelse, for ord har i praksis aldrig én fast og uforanderlig betydning!'" Og hun fortsætter: "Dette er samtidig en af grundsætningerne i sprogpsykologien, og det er det der er udgangspunktet for mange sprogpsykologiske undersøgelser eller analyser." Pointen er tilbagevendende. I forordet til bogen *Sprogpsykologi. Udvalgte kerneemner*, der udkom i 2004, lyder det således i en enslydende formulering fra bogens redaktører Linda Svenstrup og Marianne Rathje: "Det at definere hvad et ord som 'sprogpsykologi' betyder, bliver derfor i sig selv et sprogpsykologisk paradoks." Udtalelser som disse er for mig at se lige så symptomatiske, som de er problematiske.

Hører man allerede her et ekko af Stig Andersens artikel "Hvad i alverden taler vi om" fra seneste nummer af *Spindet* (5. årg, nr. 1, marts 2005), er det ikke helt ved siden af. Jeg deler flere af Stig Andersens synspunkter, og mit indlæg kan med nogen ret læses i forlængelse af Andersens. Mit udgangspunkt i det følgende er dog ikke spørgsmålet om definitioners status eller mulighed generelt. Det, der interesserer mig, er den faglige (mis) forståelse, som ligger bag og genererer sprogpsykologiske udsagn som de ovenstående. Det skal handle om

sprogpsykologiens status som fag, om selvpålagte og -forskyldte paradokser samt om faglig forvirring og inkonsistens.

Jeg skal straks skynde mig at indskyde, at mit kendskab til sprogpsykologi på ingen måde kan gøre krav på at være 'indgående'. Mit kendskab til sprogpsykologi er af et semesters varighed, idet jeg efteråret 2004 fulgte faget "Kommunikation i sprogpsykologisk lys". Linda Svenstrup underviste, og det er derfor i sagens natur den særlige variant af sprogpsykologi, der er mit partikulære udgangspunkt – for skal man tage det indledende udsagn for pålydende, er der jo ikke nogen endegyldig definition på sprogpsykologi, men derimod mange, lige gyldige udlægninger af, hvad faget sprogpsykologi er.

Allerede betegnelsen 'fag' viser sig dog at være problematisk. Vægningen ved at definere 'sprogpsykologi' er nemlig mere end en rent sproglig modstand mod at definere *ordet* 'sprogpsykologi'. Den vidner om en mere grundliggende modvilje mod at udlægge sprogpsykologi som et fag med en entydig ideologi. I stedet foretrækker man at betegne sig selv som et bredt forskningsfelt – "en tværhumanistisk tilgang til studier af menneskers kommunikation med andre mennesker forstået som en situationeret aktivitet", som det hedder på sprogpsykologis hjemmeside. Pluralisformen 'studier' er i denne sammenhæng illustrativ.

Som studerende på sprogpsykologi oplevede jeg sprogpsykologi som en akademisk

DEBAT

dekonstruerende og selvdestruerende disciplin, der bestandigt forsvandt mellem fingrene på mig, bedst som jeg troede, jeg havde greb om den. Og tendensen er åbenbart udbredt blandt de studerende. Hanne-Pernille Stax udtaler i ovennævnte nummer af *Spindet*, at hun som underviser ofte har ”oplevet, at mange studerende er usikre på, hvad sprogpsykologi er.” Det forekommer som om, det sprogpsykologiske perspektiv ikke *ønsker* at lade sig indfange. Ifølge det indledende citat tilsyneladende næret af en frygt for at miste sin ’eksistensberettigelse’. Ræsonnementet synes at være, at forsøget på en endegyldig faglig definition vil være det samme som at reducere sprogpsykologien til det, den netop stræber at gøre op med: Den kontekstløse betydning.

En del af usikkerheden opstår sikkert som følge heraf: At sprogpsykologien forsøger at praktisere på sig selv, hvad den udsiger om sproget i al almindelighed. Den situerede betydningsdannelse, det indistinkte, det uudgrundelige, det evigt nye og unikke sprogmag(er)i gælder ikke blot for sprog og kommunikation generelt, men også for ’sprogpsykologi’. Man forsøger at snige sig uden om den objektiviserende indstilling ved at hævde, at sprogets iboende relativitet også gælder faget selv og de udsagn, faget frembringer (om sig selv).

Det er som om, man vil komme relativismens spøgelse i møde. Den fundamentale sprogpsykologiske præmis om sprogets relativitet, afspejlet i påstanden om sprog som en situationel aktivitet, gør nemlig sprogpsykologien sårbar over for det såkaldt ’selvrefuterende argument’. Argumentet, der

udgør en klassisk og tilbagevendende indvending mod enhver form for relativistisk standpunkt, lyder, at hvis alt er relativt, så må selve påstanden, om at alt er relativt, ligeledes være relativ. Og dermed menes det relativistiske standpunkt gendrevet på egen banehalvdel.

Men – og det er her min kritik i første omgang sætter ind – svaret på det selvrefuterende argument er ikke at forsøge at hive sig selv op ved håret ved at ville praktisere på sig selv, hvad man udsiger om sprog i al almindelighed. Således at slutte fra fagets grundsætninger til faget selv er fejlagtigt og genererer et falsk paradoks. For som sprogpsykolog lader man sig jo ikke kun tale til *af* sproget; man taler også *om* sproget. Og udsagn om fagets objekt og udsagn om faget selv har ikke samme status. Man må med andre ord ikke lade sig forvirre af, at vi bruger sproget til at tale om sproget. Der er udsagn, og så er der udsagn om udsagn – metaudsagn. Sprogpsykologien producerer den sidste type.

Hvad der gælder som en præmis for et fags genstand kan derfor ikke uden videre appliceres på faget selv. Sprogpsykologien må byde sig til som noget andet og mere end sin genstand. Sociologien mener sig jo faktisk også i stand til at beskrive samfundet og dets aktører, selv om den enkelte sociolog selv er en del af et samfund. Og psykologien fremsætter uden videre videnskabelige påstande om mennesket psyke, selv om den enkelte udøver af faget selv er belemret med en. Og på samme måde retorikeren og moralfilosoffen og så videre ... Sprogpsykologien indtager ingenlunde en

DEBAT

unik videnskabsteoretisk position, hvad spørgsmålet selvrefleksion angår. Den rammer de humanistiske og socialvidenskabelige fag over en kam, for så vidt de alle studerer mennesket ud fra et menneskeligt – alt for menneskeligt – perspektiv.

Hvis en sprogpsykologisk betragtningsmåde derfor skal indebære en erkendelsesgevinst, må der sættes grænser for refleksiviteten. Man må tilbyde at sondre mellem 1. ordens og 2. ordens domme. Et fags 'eksistensberettigelse' ligger således hverken i summen af grundsætninger eller i at sende sine grundsætninger som en boomerang mod sig selv. Eksistensberettigelsen ligger i det bagvedliggende perspektiv, der genererer disse grundsætninger. Ellers kunne man jo lige så godt på forhånd opgive at udbyde et fag som 'Kommunikation i sprogpsykologisk lys'. For så er der jo netop ikke noget 'lys' – noget perspektiv på kommunikation, som er særegent sprogpsykologisk.

Men når det kommer til stykket, er den påståede refleksivitet jo slet ikke reel. Der er noget løjerligt forløjet over denne sprogpsykologiske gemmen sig bag egne 'relative' grundsætninger og hele vægringen ved at definere sig selv som et fag. Den praktiske virkelighed på sprogpsykologi er jo, at boomerangen aldrig når at ramme sprogpsykologien selv.

For i praksis er hverken 'sprogpsykologi' eller sprogpsykologiens påstande om sprog og kommunikation jo det mindste relative. Sprogpsykologer er ikke større ironikere end andre fagfolk. Snarere tværtimod. For en

sprogpsykolog udgør sprogets grundliggende foranderlighed den faste grund under fødderne. De sammenhængende teser om, at sprog er en situationeret sproglig aktivitet, at sprog er en betydningssskabende aktivitet, og at sprog forudsætter kommunikation og ikke omvendt, er netop absolutte for en sprogpsykolog. I en sprogpsykologisk optik er sproget grundliggende situationelt, foranderligt, processuelt og altid nyt. Sprogpsykologien producerer derfor mindst lige så absolutte kriterier for rigtig sprogbeskrivelse som eksempelvis lingvistikken – kriterierne er blot forankret i den foranderlige og konkrete praksis og ikke i sproget som abstrakt system.

Et eksempel kan måske tydeliggøre pointen. Forud for den mundtlige eksamen i faget 'Kommunikation i sprogpsykologisk lys' stillede jeg mig i en synopsis den opgave at undersøge den sprogpsykologiske brug af nøglebegreberne 'situation' og 'kontekst'. Undersøgelsen var tænkt som en begrebsafklaring, der skulle munde ud i en definition og demarkering af de to begreber. Opgaven var således håbløst anti-sprogpsykologisk udformet og måtte i sagens natur mislykkes. Den sprogpsykologiske brug af to begreber lod sig selvsagt ikke passe ind i faste definitioner, og de to begreber lod sig ikke adskille præcist. Til eksamen måtte jeg derfor konstatere, at operationen var mislykket, men at patienten overlevede. Hele undersøgelsen var forfejlet, men i stedet havde jeg ad bagvejen ført bevis for og erkendt en sprogpsykologisk grundsætning. Anerkendende nik fra censor og underviser. Endnu en studerende havde set det sprogpsykologiske 'lys' og var begyndt at

DEBAT

tænke som en sprogpsykolog!

Det, jeg ad omveje forsøger at argumentere for, er imidlertid, at det var sprogpsykologien selv, der ledte mig på vildveje.

Sprogpsykologiens postulerede selvrefleksivitet og selvscenesættelsen som 'forskningsfelt' og 'tværvideenskabelige studier' bidrog til at udskyde erkendelsen og gav mig først sent fast sprogpsykologisk grund under fødderne. Det erklærede deskriptive mål om at *afsløre* sprog som noget, der bruges af og mellem mennesker, *slørede* længe for det normative i det sprogpsykologiske projekt. For i en sprogpsykologisk optik er der 'rigtige' og 'forkerte' forståelser af sprog og kommunikation. Objektiviteten er til at få øje på, når man ved, hvad man skal kigge efter. Og det var den faglige ideologi, der udløste de anerkendende nik til eksamen.

Og det er i virkeligheden min største anke mod sprogpsykologien: At man ikke toner rent flag og vedkender sig at være et fag med et særegent – objektivt og normativt – perspektiv på sprog og kommunikation, men gemmer sig bag det ældgamle refleksivitetsparadoks og en falsk forudsætningsløshed, der for længst er gendrevet i praksis.

DEBAT

Svar på tiltale?

Af Jesper Hermann

I et langt indlæg i Spindets seneste nummer besværer Stig Andersen (som med sine personlige interesser i sin tid foranledigede dansk-professor Paul Diderichsen til at skrive faget sprogpsykologis første studieordning midt i 1960'erne) sig over faget sprogpsykologi og dets lærere, deres forskellighed og fagets forhold til det som Stig Andersen beskriver som 'videnskabelighed'. De følgende bemærkninger står helt for min egen regning og har ikke været drøftet med andre blandt lærerne eller med nogen studerende.

Stig Andersen og jeg er grundlæggende uenige om hvad det går ud på med faget: Den kryptobehaviourisme som sniger sig ind i genstandsområdet på s 15 ("sprogbrug [hvad det så ellers er for noget, hvis?? "brug" af "sprog"- noget ingen ved hvor ligger henne] - adfærd).

Men derfor er der alligevel flere formuleringer af Stigs som jeg må bifalde. Således side 12: "Det at tænke i sammenhæng i stedet for abstrakt i isolation". Eller "Hovedsagelig er videnskab produktion af tekster." (s. 15). Eller der på side 16 hvor "Videnskab er bl.a. handling" selvløsende står og påkalder sig opmærksomheden.

Derfor har vi i dag på Frydenlund fået ud endnu en bog På sporet af sprogpsykologi, hvis sider syv til elleve jeg henviser til, med samt dens afmytologiserende efterord om

Tegnavner og sprog. I slutningen af siderne i bogens begyndelse gøres der en del ud af forbindelsen til William James' beskrivelser og Otto Jespersens. Det gælder både Vaner, Tankestrøm, Association og Bekendthed, som fortsat er vore ledetråde.

Serien Fortsættes.

DET SKER

Nyt fra FAFOS

Indkaldelse til ordinær generalforsamling i Fagligt Forum for Sprogpsykologi

Mangler du noget relevant at skrive på dit CV? Kunne du tænke dig at redigere et tidsskrift? Har du lyst at arrangere foredrag med spændende personer? Så duk op til vores generalforsamling, og bliv en aktiv del af FAFOS!

Tirsdag d. 4. oktober 2005 kl. 16.30.
Mødested annonceres pr. mail i løbet af september.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Beretning for det forløbne år ved formanden
3. Forelæggelse af regnskabet ved kassereren
4. Behandling af indkomne forslag
5. Valg af formand
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer
7. Valg af udvalgsmedlemmer: Spindet og Temaaftenudvalg
8. Eventuelt

- Eventuelle forslag fra medlemmer skal være formanden i hænde senest fredag d. 30. september 2005. Forslag bedes sendt til: sunee@tiscali.dk

På bestyrelsens vegne

Sune Eghjort Schulze
Formand

Nyt fra studievejledningen

Indskrivning på kandidatuddannelsen

Som de fleste nok har hørt, er det pr 1/9-05 ikke mere muligt at blive indskrevet på kandidatuddannelsen med begrænsede rettigheder.

Det vil sige, at man pr. 1/9-05 skal være helt færdig med sin bacheloruddannelse for at blive indskrevet på kandidatuddannelsen. Er man inden den 1/9 -05 blevet indskrevet på kandidatuddannelsen med begrænsede rettigheder, skal man være færdig med sin bacheloruddannelse senest den 31/1-06. Studerende, der efter denne dato er indskrevet på en kandidatuddannelse uden helt at have færdiggjort sin bacheloruddannelse, bliver øjeblikkeligt udskrevet af kandidatuddannelsen. Først efter man er blevet bachelor, kan man igen søge om indskrivning på kandidatuddannelsen.

Tag ud

Passer udbuddet af undervisning på sprogpsykologi ikke til dine ønsker, er der altid mulighed for at tage kurser på andre fag. Det kræver kun, at Studienævnet for Audiologopædi og Sprogpsykologi finder det valgte kursus relevant for din sprogpsykologiske uddannelsesprofil, og at der er plads på det kursus, du ønsker at følge. Kig til sommer i lektionskataloget for efterårssemestret på www.sis.ku.dk og bliv inspireret!

Flyttedag

Studievejledningen flytter til sommer over til Nordisk i lokale 22.2.56. Det er endnu ikke klart, hvordan de nye træffetider kommer til at ligge.

KALENDER

ONSDAG D. 15. JUNI

Kl. 16.15

KUA, lok 7.3.105 (Akvariet)

Studienævnsmøde

TORS DAG D. 16. JUNI

Kl. 13.00

Odense Universitet,
Campusvej 55, lokale U42

Adjunkt Hanne-Pernille Stax forsvare sin ph.d.-afhandling med titlen: "Når tekst kommer på tale - studier af interaktion, tekst- og opgaveforståelse i spørgeskemabaserede interview"

MANDAG D. 3. JULI

Center for Almen og Anvendt Sprogvidenskab holder flyttedag til Det Nye KUA

TORS DAG D. 22. SEPTEMBER

Kl. 16.30

Semesterstartsmøde for studerende

TIRSDAG D. 4 OKTOBER

Kl. 16.30

Ordinær generalforsamling i Fagligt Forum for Sprogpsykologi